บทเรียนจากการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอ่างทอง

รุ่งทิวา มากอิ่ม[*]
ฐิติกร โตโพธิ์ไทย[†,‡]
ชมพูนุท โตโพธิ์ไทย[†,§]

ผู้รับผิดชอบบทความ: *ฐิติกร โตโพธิ์ไทย*

บทคัดย่อ

โลกกำลังอยู่ในวิกฤตของการระบาดของโคโรนาไวรัสอุบัติใหม่ หรือโควิด-19 ตั้งแต่การค้นพบการติดเชื้อครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในปลายปี พ.ศ. 2562 โรคมีการระบาดอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก การระบาดนี้นับว่ารุนแรงในระดับศตวรรษ ในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อโควิดสะสมจำนวนกว่าสามพันคน โดยพบผู้ติดเชื้อโควิดใน 68 จาก 77 จังหวัด บทความนี้ ทำการศึกษาเนื้อหาสาระด้านรูปแบบการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็น 1 ใน 9 จังหวัด ที่ไม่พบชาวอ่างทองในพื้นที่ที่ติดเชื้อจากบุคคลภายนอกจังหวัด โดยวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จากมุมมองของเทศบาลเมืองอ่างทอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 จากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในพื้นที่จริง โดยบทเรียนที่ได้จากการศึกษา มีประเด็นเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างมากที่ทำให้เข้าใจกลไกการดำเนินการโดยคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง เข้าใจศิลปะในการดำเนินการโดยเทศบาลเมืองอ่างทอง เห็นความสำคัญของบทบาทของผู้นำในพื้นที่ และเห็นพลวัตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน อันจะส่งผลให้การพัฒนานโยบายการควบคุมโรคระบาดในระดับพื้นที่และประเทศดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: *ป้องกันและควบคุม, โควิด-19, เทศบาล, อ่างทอง, บทเรียน*

Lessons Learnt from Prevention and Control of COVID-19 Pandemic: A Case Study of Angthong Municipality

Rungtiwa Makim[*], Thitikorn Topothai[†,‡], Chompoonut Topothai[†,§]

[*] *Division of Public Health and Environment, Angthong Municipality*
[†] *International Health Policy Program, Ministry of Public Health*
[‡] *Division of Physical Activity and Health, Department of Health, Ministry of Public Health*
[§] *Bureau of Health Promotion, Department of Health, Ministry of Public Health*
Corresponding author: *Thitikorn Topothai, thitikorn@ihpp.thaigov.net*

[*] *กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองอ่างทอง*
[†] *สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข*
[‡] *กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*
[§] *สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*

Received 13 May 2020; Revised 16 September 2020; Accepted 29 October 2020

Suggested citation: Makim R, Topothai T, Topothai C. Lessons learnt from prevention and control of COVID-19 pandemic: a case study of Angthong Municipality. Journal of Health Systems Research 2020;14(4):489

รุ่งทิวา มากอิ่ม, ฐิติกร โตโพธิ์ไทย, ชมพูนุท โตโพธิ์ไทย. บทเรียนจากการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอ่างทอง. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 2563;14(4):xx-xx.

Abstract

The world is in the grip of the novel coronavirus or COVID-19 pandemic. Since it was first identified in Wuhan, a city in China at the end of 2019, the disease has rapidly spread to countries around the world. This pandemic is likening to occur once in a century. In Thailand, there were 3,000 accumulative cases from 68 out of 77 provinces. This article reviewed the essence of COVID-19 prevention and control activities by Angthong municipality in Angthong province from 1 February to 12 May 2020 that led Angthong as 1 out of 9 provinces that had no provincial inhabitants infected. The aim of the study was to understand COVID-19 prevention and control highlighting collaboration of community-level stakeholders. Lessons learnt from this study provided an insight on Angthong provincial disease control committee mechanism, the arts of implementation of Angthong municipality, importance of local leadership, and dynamic of daily life shifting of local people for further development on disease control policy at both local and national levels.

Keywords: *prevention and control, Covid-19, municipality, Angthong, lessons learnt*

บทนำ

โลกกำลังอยู่ในวิกฤตของการระบาดของโคโรนาไวรัสอุบัติใหม่ หรือโควิด-19 (องค์การอนามัยโลกได้ตั้งชื่อไวรัสนี้ว่า SARS-CoV-2 และตั้งชื่อโรคที่เกิดว่า COVID-19 ซึ่งย่อมาจาก coronavirus disease of 2019 แต่ในที่นี้จะขอเรียกเชื้อนี้ว่า เชื้อโควิด-19 เนื่องจากได้รับความนิยมเรียกกันอย่างแพร่หลายมากกว่าชื่อที่แท้จริง) ตั้งแต่การค้นพบการติดเชื้อโควิด-19 ครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในปลายปี พ.ศ. 2562 โรคนี้ได้ระบาดอย่างรวดเร็วจนลามไปทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อฯ เพิ่มจำนวนอย่างมากในแต่ละวัน โดยมีผู้สูงอายุและผู้มีโรคประจำตัวเป็นกลุ่มเสี่ยง ในปัจจุบันยังไม่มียารักษาโรคให้หายได้ และการระบาดนี้นับว่ารุนแรงในระดับศตวรรษ[1,2] ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2563 องค์การอนามัยโลกรายงานว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 4,098,018 คน เสียชีวิตจำนวน 283,271 คน[3]

การติดเชื้อโควิด-19 มีสาเหตุหลักมาจากการสัมผัสละอองสารคัดหลั่งของร่างกาย เช่น น้ำลาย จากการไอหรือจาม ซึ่งสามารถติดต่อได้ในระยะห่าง 1 เมตร หรือบนผิววัตถุต่างๆ โดยที่ไวรัสยังมีชีวิตอยู่[4] โควิด-19 มีระยะฟักตัวจนมีอาการประมาณ 5-6 วัน หรืออาจยาวนานถึง 14 วันได้ ซึ่งระยะที่ไม่มีอาการนี้ ผู้ติดเชื้อจะสามารถแพร่เชื้อโควิดฯ ให้กับผู้อื่นได้ ดังนั้น ประชาชนจนต้องมีการระมัดระวังตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อหรือการแพร่เชื้อให้ผู้อื่นโดยไม่รู้ตัว[5]

มาตรการในการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคนี้ที่ประเทศต่างๆ นำไปใช้ มีหลากหลาย ที่สำคัญคือ การรักษาความสะอาดของมือ การรักษาระยะห่าง การปิดสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ชุมนุม เช่น โรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงมาตรการดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่สาธารณะ เช่น ตลาด การรณรงค์ให้อยู่บ้าน หรือการสวมหน้ากากอนามัยเมื่อจำเป็นต้องไปพบปะผู้คนหรือเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ[5,6] มาตรการในการยับยั้งการแพร่ระบาดดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน และต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องติดตามประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะๆ[7-9]

ในประเทศไทย พบผู้ติดเชื้อนี้ครั้งแรกวันที่ 13 มกราคม 2563[10] และมีผู้ติดเชื้อฯ สะสมจำนวน 3,017 คน เสียชีวิตสะสมจำนวน 56 คน ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2563[3] โดยพบผู้ติดเชื้อฯ ใน 68 จาก 77 จังหวัด จังหวัดที่มีผู้ติดเชื้อสะสมมากที่สุด คือ กรุงเทพฯ จำนวน 1,547 คน รองลงมาคือ ภูเก็ต และนนทบุรี จำนวน 220 และ 156 คน ตามลำดับ[11]

บทความนี้ เป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมาในบทบาทของเทศบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็น 1 ใน 9 จังหวัด ที่ไม่พบชาวอ่างทองในพื้นที่ที่ติดเชื้อฯ จากบุคคลภายนอกจังหวัด ตั้งแต่วันที่มีผู้ติดเชื้อฯ ครั้งแรกในประเทศไทย[11] ดังภาพที่ 1 เทศบาลเมืองอ่างทองเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานในพื้นที่เขตอำเภอเมืองอ่างทองโดยตรง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะในมาตรา 16 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง อันได้แก่ การสาธารณสุข การรักษาความสะอาด การรักษาความปลอดภัย และการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น[12,13] การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 จากพื้นที่จริง และเพื่อสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไร อันจะส่งผลให้การพัฒนานโยบายการควบคุมโรคระบาดในระดับพื้นที่และประเทศดียิ่งขึ้นต่อไป

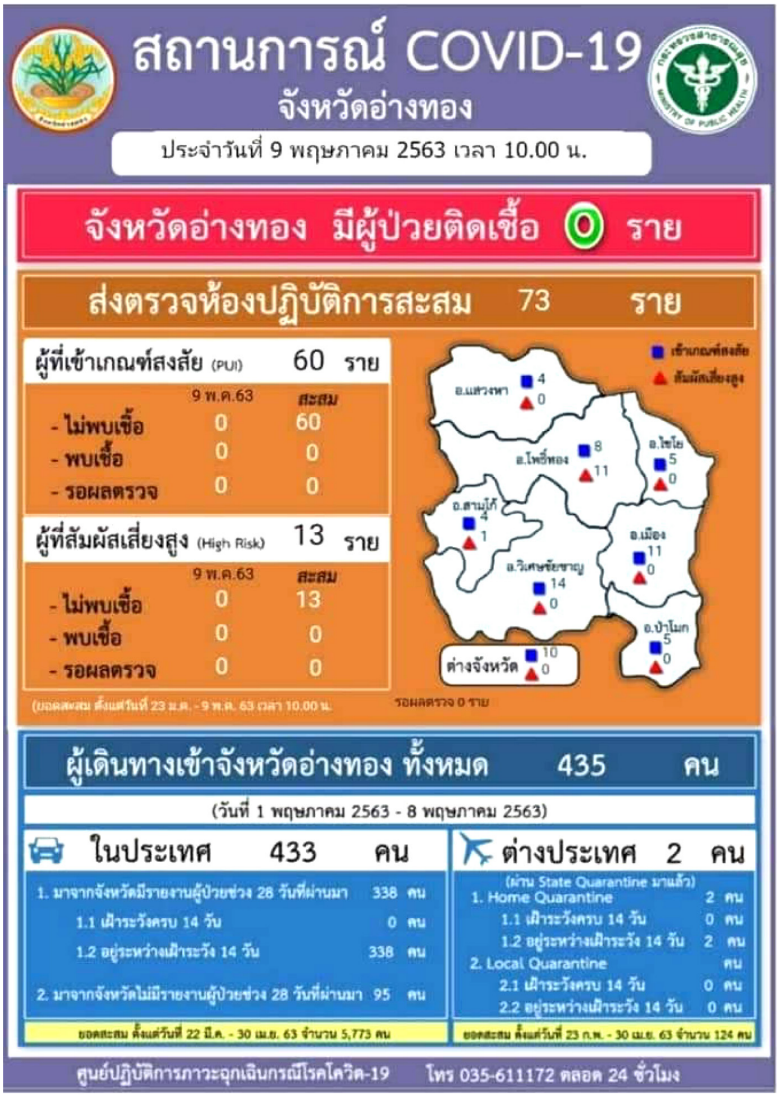

ภาพที่ 1 สถานการณ์ COVID-19 จังหวัดอ่างทอง ณ วันที่ 9 พฤษภาคม 2563 ซึ่งเป็น 1 ใน 9 จังหวัดที่ไม่พบผู้ติดเชื้อในจังหวัด

เนื้อหา

ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองอ่างทอง

เทศบาลเมืองอ่างทอง มีอาณาเขตในการดูแล 6.19 ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำไหลผ่านกลางเมือง ภูมิอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 23-39 องศาเซลเซียส มีประชากรทั้งหมด 12,510 คน เป็นชาย 5,961 คน หญิง 6,549 คน เป็นเด็กและเยาวชนกลุ่มอายุต่ำกว่า 18 ปี 2,940 คน (ร้อยละ 24) ผู้ใหญ่กลุ่มอายุ 18-60 ปี 7,443 คน (ร้อยละ 59) และผู้สูงอายุกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี 2,127 คน (ร้อยละ 17) (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์ เทศบาลเมืองอ่างทอง ณ กุมภาพันธ์ 2563) ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ทำการเกษตร และรับจ้างในโรงงาน รายได้เฉลี่ยต่อหัว 87,410 บาทต่อปี บริเวณที่มีความหนาแน่นของประชากร คือ บริเวณตำบลตลาดหลวง ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าและที่พักอาศัย และบริเวณตำบลบางแก้ว ซึ่งเป็นสถานที่ราชการและที่พักอาศัย ทั้งสองตำบลอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา[14] สาเหตุการป่วย 3 อันดับแรกของประชาชน คือ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และการติดเชื้อของทางเดินหายใจเฉียบพลัน[15]

รูปแบบการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

1. กลไกการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ผ่านกลไกคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง

คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง มีผู้ว่าราชการเป็นประธาน ปลัดจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจังหวัดเป็นกรรมการ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอ่างทอง และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทองเป็นเลขานุการ ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558[16] โดยมีการประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ตั้งแต่ วันที่ 3 มีนาคม 2563 เป็นต้นมา และมีหนังสือข้อสั่งการและประกาศทั้งหมด 13 ฉบับ โดยแสดงตัวอย่างหนังสือจำนวน 8 ฉบับ ในตารางที่ 1

2. การดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยเทศบาลเมืองอ่างทอง

เทศบาลเมืองอ่างทอง มีการดำเนินการตามมติและหนังสือข้อสั่งการและประกาศของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง โดยนำมติและข้อสั่งการไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ รวมถึงให้ข้อแนะนำและช่วยเหลือประชาชนให้สามารถปฏิบัติตามและป้องกันตนเองได้ ดังนี้

- การดำเนินการก่อนการประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 1 (วันที่ 5 มีนาคม 2563) โดยดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ มีกิจกรรมการให้ความรู้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชน ในการเฝ้าระวังโควิด-19 ดำเนินกิจกรรมให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง ทำความสะอาดสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดในเขตเทศบาล ตลาดสด ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อเป็นประจำทุกวันพฤหัสบดี

- การดำเนินกิจกรรมตามข้อสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง วันที่ 5 มีนาคม 2563 ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนทางเสียงตามสายพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อที่สถานที่ราชการต่างๆ เช่น ศาลากลาง ศาลจังหวัด สถานีตำรวจต่างๆ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค วิทยาลัยเทคนิค เทศบาล ขนส่งจังหวัด และระดมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แกนนำหมู่บ้าน และประชาชนจิตอาสาเย็บหน้ากากอนามัยเพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนคนละ 3 ชิ้น ทำให้ประชาชนมีหน้ากากอนามัยครบทุกคนในเขตเทศบาล *“ชิ้นที่ 1 ให้ใส่ ชิ้นที่ 2 เก็บไว้สำหรับเปลี่ยน และชิ้นที่ 3 คือ ชิ้นที่ใช้แล้วซักตากไว้”*

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 1 (วันที่ 5 มีนาคม 2563) คือ มีประชาชนกลับมาจากประเทศญี่ปุ่นจำนวน 5 คน ทีมเทศบาล สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

ตารางที่ 1 ตัวอย่างหนังสือข้อสั่งการและประกาศการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 จังหวัดอ่างทอง

ลำดับที่	หนังสือราชการ	วันที่	สรุปเนื้อหา
1	ข้อสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองกรณี โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	5 มีนาคม 2563	- ให้ประชาสัมพันธ์จังหวัดอ่างทอง ประชาสัมพันธ์การป้องกันโรค กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ การใช้หน้ากากผ้า การทำความสะอาดจุดสัมผัสต่างๆ สร้างสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง - ให้ทุกส่วนราชการที่มีบุคลากรเดินทางไปประเทศในพื้นที่ที่มีการระบาด หากเดินทางกลับมาถึงจังหวัดอ่างทอง ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ทันที
2	ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง เรื่องการเฝ้าระหวังป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ฉบับที่ 1)	5 มีนาคม 2563	- กรณีประชาชนเดินทางกลับมาจากประเทศที่มีความเสี่ยง (10 ประเทศ) ให้มารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ทันที ภายใน 24 ชั่วโมง นับจากวันที่เดินทางถึงพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ร่วมกับไม่เดินทางออกจากบ้านหรือที่พักโดยไม่จำเป็น เป็นเวลาอย่างน้อย 14 วัน และป้องกันตนเองและผู้ใกล้ชิด โดยกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ และใช้หน้ากากอนามัย
3	ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 2	16 มีนาคม 2563	- ให้จัดตั้ง War Room ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง ทำตารางเวรปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองเป็นประธาน สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอ่างทองเป็นเลขานุการ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทองเป็นเลขานุการ - ให้ทุกโรงพยาบาล จัดเตรียมเตียงเพื่อเตรียมรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลละ 5-10 เตียง - ให้เลื่อนจัดงานเทศกาลสงกรานต์ และกิจกรรมที่มีผู้ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป
4	ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 3	18 มีนาคม 2563	- ปิดสถานที่ในพื้นที่จังหวัดอ่างทองเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม – 15 เมษายน 2563 ดังนี้ สถานประกอบกิจการนวดแผนโบราณ และนวดเพื่อสุขภาพ โรงภาพยนตร์ สถานออกกำลังกายในที่ปิด ร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ โต๊ะสนุ๊กเก้อร์ สนามกีฬา สระว่ายน้ำ โรงยิม สนามชนไก่ สนามซ้อมไก่
5	ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 4	18 มีนาคม 2563	- สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร ตลาดนัด และห้างสรรพสินค้าในจังหวัดอ่างทองทุกแห่ง ให้มีจุดคัดกรอง โดยมีเครื่องวัดอุณหภูมิร่างกาย พร้อมทั้งเจลล้างมือหรือแอลกอฮอล์
6	ประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 5	23 มีนาคม 2563	- ร้านอาหารทั่วไปรวมถึงร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ให้จัดที่นั่งห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร ทั้งระหว่างโต๊ะ และระหว่างบุคคล - ห้ามมีขบวนแห่ และห้ามจัดเลี้ยงผู้ที่มาร่วมงาน ในงานอุปสมบท งานมงคลสมรส และงานอื่นๆ - ให้ผู้ที่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แยกตัวสังเกตอาการไข้และอาการในระบบทางหายใจทุกวัน และหลีกเลี่ยงการใกล้ชิดผู้อื่นในที่พำนักหรือที่พักอาศัยจนครบ 14 วัน
7	คำสั่งจังหวัดอ่างทอง เรื่องปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออันตราย	2 เมษายน 2563	- ให้ร้านสะดวกซื้อที่เปิดบริการ 24 ชั่วโมง ปิดบริการตั้งแต่เวลา 23.00 น. ถึง 05.00 น. ของวันรุ่งขึ้น
8	คำสั่งจังหวัดอ่างทอง เรื่องปิดพื้นที่บริเวณจำหน่ายและงดการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด	10 เมษายน 2563	- ให้ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาด และร้านอาหาร ทุกแห่งในจังหวัดอ่างทอง ปิดพื้นที่บริเวณจำหน่ายและงดการจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด

หมู่บ้าน ไปเยี่ยม ให้คำแนะนำ และนายกเทศมนตรีจัดหาอาหารไปส่งให้ทุกคน ทุกวัน โดยใช้เงินส่วนตัว สร้างความประทับใจให้กับผู้ที่กักตัวทุกคน จนให้ความร่วมมือกักตัวได้ครบ 14 วัน มีการปรับสภาพความเป็นอยู่ โดยการย้ายผู้สูงอายุในบ้านให้ไปอยู่กับญาติอีกบ้าน และมีรายหนึ่งย้ายไปกักตัวที่บ้านสวนที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ *"ผมมีกินเพราะคนอ่างทอง ผมจะไม่ยอมให้คนอ่างทองเดือดร้อนเพราะผม"*

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 2 (วันที่ 16 มีนาคม 2563) คือการรณรงค์และประชาสัมพันธ์การเฝ้าระวังและการป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระดับเทศบาล และออกคำสั่งมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงาน ประกาศเลื่อนการจัดงานสงกรานต์ และกิจกรรมที่มีผู้ร่วมตั้งแต่ 100 คน ประกาศปิดสระว่ายน้ำและศูนย์ฟิตเนสของเทศบาล ดำเนินการคัดกรองและเฝ้าระวังผู้ที่เดินทางจากต่างประเทศเพื่อกักตัวและสังเกตอาการ

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 3 (วันที่ 18 มีนาคม 2563) โรงพยาบาลอ่างทองปิดการนวดแผนไทย ห้างสรรพสินค้า บิ๊กซีแจ้งปิดโรงหนังเมเจอร์ซีนีเพล็กซ์ ปิดตลาดพระ ปิดสนามกีฬาสวนสุขภาพเทศบาล และปิดกิจการต่างๆ ตามประกาศ แต่ร้านเสริมสวยยังอนุญาตให้เปิดบริการได้โดยต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 4 (วันที่ 18 มีนาคม 2563) ประชาสัมพันธ์ไปยังร้านอาหาร ตลาดเอกชน ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด ให้ดำเนินการตามมาตรการป้องกัน จัดให้สถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัดต่างๆ ในเขต มีจุดคัดกรอง เจลล้างมือ การวัดอุณหภูมิร่างกาย โดยวัดโล่ห์สุทธาวาส มีการออกประกาศเรื่องแจ้งการหยุดการจัดกิจกรรมการสวดมนต์เจริญกัมมัฏฐาน ดังภาพที่ 2

ที่ วล. ๘ /๒๕๖๓

วัดโล่ห์สุทธาวาส ถนนเทศบาล ๗
ตำบลตลาดหลวง อำเภอเมืองอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง ๑๔๐๐๐

วันที่ ๑๘ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง แจ้งการหยุดการจัดกิจกรรมการสวดมนต์ เจริญกัมมัฏฐาน

เนื่องจากองค์การอนามัยโลก ได้รายงาน การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรน่า ๒๐๑๙ และมีการพบผู้ป่วยด้วยเชื้อไวรัสดังกล่าว ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย มหาเถรสมาคมได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ มีมติเห็นสมควรให้งดการเจริญพระพุทธมนต์และให้หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของประชาชนเป็นจำนวนมาก และอาจมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค และให้วัดทุกวัดถือปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมอย่างเคร่งครัด

ทั้งนี้ วัดโล่ห์สุทธาวาส จึงขอประชาสัมพันธ์งดการจัดกิจกรรม การสวดมนต์เย็นทุกวันศุกร์ไปก่อน จนกว่าจะมีมติของมหาเถรสมาคมอนุญาตให้จัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของประชาชน ทางวัดโล่ห์สุทธาวาสจะแจ้งให้ทราบโดยทั่วกัน

เจริญพรมาเพื่อทราบ

พระครูนิเทศก์ธรรมรส
เจ้าอาวาสวัดโล่ห์สุทธาวาส เจ้าคณะตำบลศาลาแดง
ผู้ให้ประกาศ

ภาพที่ 2 ประกาศวัดโล่ห์สุทธาวาส เรื่อง แจ้งการหยุดการจัดกิจกรรมการสวดมนต์ เจริญกัมมัฏฐาน

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 5 (วันที่ 23 มีนาคม 2563) ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 25 มีนาคม 2563 [17] ทำให้เกิดการเดินทางของประชาชนจำนวนมากออกจากกรุงเทพมหานคร จังหวัดจึงเน้นคัดกรองผู้ที่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงผู้มาจากจังหวัดอื่นๆ โดยให้แยกตัว สังเกตอาการในที่พักอาศัยครบ 14 วัน โดยพบผู้เดินทางจากพื้นที่อื่น (ยอดรวม ณ วันที่ 30 เมษายน 2563) ดังนี้ จากกรุงเทพมหานคร 62 คน (เป็นชาวกัมพูชา 1 คน) ปทุมธานี 7 คน (เป็นชาวกัมพูชา 1 คน) นครปฐม 1 คน นนทบุรี 1 คน สมุทรสาคร 1 คน สมุทรปราการ 1 คน ลพบุรี 5 คน นครสวรรค์ 4 คน อยุธยา 3 คน สุพรรณบุรี 3 คน สกลนคร 1 คน นครราชสีมา 1 คน เชียงใหม่ 4 คน ภูเก็ต 2 คน และจากต่างประเทศ คือ เกาหลีใต้ 2 คน ญี่ปุ่น 5 คน ประชาสัมพันธ์ให้ร้านอาหาร ทั้งในและนอกห้างสรรพสินค้า จัดระยะห่างกัน 1 เมตร งดการจัดงาน ห้ามจัดเลี้ยง ในงานอุปสมบท และงานมงคลสมรส ประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายและวิทยุชุมชนเรื่องการเฝ้าระวังโรคทุกวัน

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 6 (วันที่ 30 มีนาคม 2563) เริ่มตั้งจุดคัดกรองบริเวณทางเข้าออกตลาดสด โดยมีเจลล้างมือ เครื่องวัดอุณหภูมิร่างกาย ห้ามผู้ที่ไม่สวมหน้ากากเข้าตลาดสด ร้านอาหาร ให้ซื้อและนำกลับไปทานที่บ้าน ห้างสรรพสินค้าจัดให้มีจุดคัดกรองทุกทางเข้าและทางออก และจัดให้มีเจลล้างมือตามจุดชำระเงิน ธนาคารทุกแห่งจัดให้มีจุดคัดกรอง เจลล้างมือ และถ้าบุคคลใดไม่สวมหน้ากากอนามัย ไม่ให้เข้าธนาคาร ตรวจสอบผู้จำหน่ายสินค้า หากมาจากต่างจังหวัด ให้มีใบรับรองแพทย์มาแสดงทุกครั้ง ให้ดำเนินการจัดเก็บขยะ จัดให้มีการล้างตลาดทุกวันพฤหัสบดี และมีภาชนะรองรับขยะติดเชื้อ โดยให้รวบรวมนำมาทิ้ง ณ โรงพยาบาลอ่างทอง 2 ดำเนินการล้างถนนทุกแห่งในชุมชน 22 ชุมชน และพ่นยาฆ่าเชื้อ โดยมีพ่อค้าประชาชน สนับสนุนรถ น้ำยาฆ่าเชื้อ และประปาส่วนภูมิภาค สนับสนุนน้ำล้างถนน ทำกิจกรรม Big Cleaning Day ปิดศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมของเทศบาล (ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาเก็บขยะ โดยมีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบรถเก็บขยะ คนขับรถ และคนเก็บขยะก่อนเข้าพื้นที่) ขนส่งจังหวัดอ่างทองประกาศหยุดเดินรถตู้ชั่วคราว (30 มีนาคม-5 เมษายน 2563) ดังภาพที่ 3

- การดำเนินกิจกรรมตามประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ฉบับที่ 7 และ 8 (วันที่ 2 และ 7 เมษายน 2563) และคำสั่งจังหวัดอ่างทอง วันที่ 3, 10 เมษายน และ 2 พฤษภาคม 2563 ปฏิบัติตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของนายกรัฐมนตรี จัดกิจกรรม Big Cleaning Day สถานบริการรัฐ เอกชน ทุกแห่ง ห้ามขายเหล้าในจังหวัด จนถึง 30 เมษายน 2563 และให้เปิดขายเป็นเวลาในเดือนพฤษภาคม 2563

- นอกจากการประชาสัมพันธ์การป้องกันโควิด-19 เช่น การรักษาระยะห่าง การรักษาความสะอาดของมือ การรักษาความสะอาดของสถานที่ การสวมหน้ากาก และการปฏิบัติตัวต่างๆ ที่ดำเนินการมาโดยตลอดแล้วยังมีการ

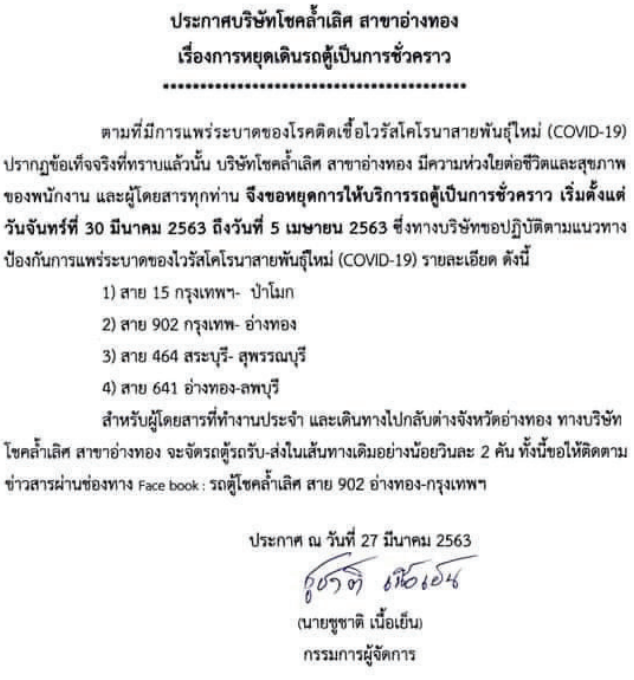

ประกาศบริษัทโชคล้ำเลิศ สาขาอ่างทอง
เรื่องการหยุดเดินรถตู้เป็นการชั่วคราว

ตามที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ปรากฏข้อเท็จจริงที่ทราบแล้วนั้น บริษัทโชคล้ำเลิศ สาขาอ่างทอง มีความห่วงใยต่อชีวิตและสุขภาพของพนักงาน และผู้โดยสารทุกท่าน **จึงขอหยุดการให้บริการรถตู้เป็นการชั่วคราว เริ่มตั้งแต่วันจันทร์ที่ 30 มีนาคม 2563 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2563** ซึ่งทางบริษัทขอปฏิบัติตามแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) รายละเอียด ดังนี้

1) สาย 15 กรุงเทพฯ- ป่าโมก
2) สาย 902 กรุงเทพ- อ่างทอง
3) สาย 464 สระบุรี- สุพรรณบุรี
4) สาย 641 อ่างทอง-ลพบุรี

สำหรับผู้โดยสารที่ทำงานประจำ และเดินทางไปกลับต่างจังหวัดอ่างทอง ทางบริษัทโชคล้ำเลิศ สาขาอ่างทอง จะจัดรถตู้รับ-ส่งในเส้นทางเดิมอย่างน้อยวันละ 2 คัน ทั้งนี้ขอให้ติดตามข่าวสารผ่านช่องทาง Face book : รถตู้โชคล้ำเลิศ สาย 902 อ่างทอง-กรุงเทพฯ

ประกาศ ณ วันที่ 27 มีนาคม 2563
(นายชูชาติ เนื้อเย็น)
กรรมการผู้จัดการ

ภาพที่ 3 ประกาศหยุดเดินรถตู้ชั่วคราว

สำเนาคู่ฉบับ

ที่ อท ๕๒๐๐๓/๕๕๕ สำนักงานเทศบาลเมืองอ่างทอง
ถนนเทศบาล ๘ อท ๑๔๐๐๐

๒๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานผู้ขอบริจาคอาหาร เขตพื้นที่เทศบาลเมืองอ่างทอง

เรียน นายอำเภอเมืองอ่างทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปสถานที่บริจาคอาหาร จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ในประเทศไทย ซึ่งมีประชาชนได้รับความเดือดร้อน จากผลกระทบของการแพร่ระบาดเป็นจำนวนมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เทศบาลเมืองอ่างทองได้รับการประสานจากนางเบญจมาศ โพธิ์พูนศักดิ์ จะดำเนินการบริจาคอาหารในวันอังคารที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๓ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ บริเวณสตรีทฟู้ด @ อ่างทอง

เทศบาลเมืองอ่างทอง จึงได้ดำเนินการตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ดังนี้

๑. จัดให้มีจุดคัดกรองและเจลล้างมือ
๒. การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)
๓. ผู้บริจาคและผู้รับของบริจาคต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกคน
๔. ประสานเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรรมการชุมชน เพื่อช่วยดูแลให้เป็นไปตามมาตรการอย่างเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอรวรรณ สุวพันธุ์)
รองนายกเทศมนตรี รักษาราชการแทน
นายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง

สถานที่แจกของในวันที่ 28 เมษายน 2563

ภาพที่ 4 หนังสือการรายงานการบริจาคอาหาร

ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมสุขภาพ เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกายที่บ้าน เช่น การทำงานบ้าน กิจกรรมการเดิน ปั่นจักรยานให้ปลอดภัย การออกกำลังกายจากยูทูป การสวดมนต์ที่บ้าน และนั่งสมาธิ บริโภคอาหารที่ปรุงสุก เน้นกินผักผลไม้ อาหารครบ 5 หมู่ การใช้ช้อนกลาง

- การแจกอาหารเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน โดยดำเนินการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ผู้บริจาคเขียนคำร้องต่อนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง ประสานงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรรมการชุมชนในพื้นที่และจิตอาสา ร่วมช่วยในการคัดกรองผู้มารับบริจาค จัดระยะห่าง 2 เมตร ตามแนวปฏิบัติ ไม่ผิดระเบียบ และกระชับเวลา ในบางรายที่เป็นอาหารกล่อง จะให้อาสาสมัครสาธารณสุขฯ ร่วมกับปกครองจังหวัดพาผู้บริจาคไปแจกอาหารถึงบ้านผู้รับ และรายงานผลการปฏิบัติงานให้นายอำเภอเมืองทราบทุกครั้ง เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป ทั้งนี้ พบว่าการแจกอาหารจำนวน 2 ครั้ง มีผู้มารับบริจาคครั้งที่ 1 จำนวน 250 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 300 คน โดยนัดเวลาในการมารับของบริจาคให้เหลื่อมกัน โดยมารอบละ 30 คน ใช้การโทรศัพท์ในการติดตามแต่ละกลุ่มให้มาต่อเนื่องกันไป โดยพบว่าขณะรับบริจาค ผู้มารับบริจาคมีการสวมหน้ากากอนามัย และยืนรอตามคิวห่างกัน 2 เมตร ทุกคน และเมื่อรับของเสร็จแล้ว แยกย้ายกันกลับโดยไม่มีการรวมกลุ่มกัน ทั้งนี้ ใช้พื้นที่วัดในการแจกของบริจาค รายละเอียดหนังสือรายงานการบริจาค ดังภาพที่ 4 *"คนเดือดร้อนก็มีมากมาย แต่ต้องบูรณาการให้งานสำเร็จ ทั้งผู้ให้ และผู้รับประทับใจ"* เมื่อโควิด-19 เริ่มสงบลง นายกเทศมนตรีจึงร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง พ่อค้า แม่ค้า และผู้มีจิตศรัทธาตั้งตู้ปันสุขเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบในชุมชน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ตู้ปันสุข

วิจารณ์

จากการศึกษาการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง พบว่าจังหวัดอ่างทองเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้มีกลไกต่างๆ เกิดขึ้น รวมถึงนวัตกรรมต่างๆ ในการทำให้ประชาชนร่วมมืออย่างดีกับระบบและกลไกการป้องกันการติดเชื้อของจังหวัดที่ได้วางไว้ โดยมีประเด็นการเรียนรู้สี่ประเด็นหลัก ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้มแข็งของการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ประเด็นที่สอง ศิลปะการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยเทศบาลเมืองอ่างทอง ประเด็นที่สาม บทบาทของผู้นำในพื้นที่ และ ประเด็นที่สี่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ความเข้มแข็งของการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19

ความเข้มแข็งของการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 เห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด

เป็นประธาน มีความจริงจัง ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องตามหลักวิชาการ โดยมีการประชุมคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ครั้งที่ 1/2563 ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2563 หลังจากกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกระทรวงให้โรคโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 [18] มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีหนังสือข้อสั่งการและประกาศที่สอดคล้องกับสถานการณ์มาโดยตลอด โดยคณะกรรมการได้ประกาศใช้หลายมาตรการที่รวมถึงการประชาสัมพันธ์เรื่องการป้องกันโรคโดยประชาชน เช่น ล้างมือ รักษาระยะห่าง การใส่หน้ากากอนามัย คณะกรรมการฯ มีการเตรียมแผนเพื่อรับมือกับการระบาด ที่เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การคัดกรองผู้มีความเสี่ยง การรณรงค์ให้อยู่ในบ้าน การปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยง การจัดจุดคัดกรองและการรักษาความสะอาดในสถานที่สาธารณะ ซึ่งดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับคำแนะนำจากกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นหลักวิชาการ รวมถึงดำเนินการอย่างมีระบบก่อนการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 25 มีนาคม 2563 [17] ทำให้มีความพร้อมในการดำเนินการโดยไม่สับสนวุ่นวาย อันสะท้อนถึงความเข้มแข็งของกลไกคณะกรรมการโรคติดต่อของจังหวัด และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในจังหวัดอ่างทอง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดแนวทางการคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศไทยกลับภูมิลำเนา โดยศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง ดังภาพที่ 6 รวมถึงความตื่นตัวในการดำเนินการเฝ้าระวังการระบาดตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2563 โดยเทศบาลเมืองอ่างทอง ที่ดำเนินการมาก่อนการประกาศของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง

ในด้านผลลัพธ์ของการดำเนินมาตรการป้องกันการระบาดของโรค พบว่าทุกมาตรการมีการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ การกักกันผู้ต้องสงสัยหรือกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้ามาในจังหวัดอ่างทอง การสั่งงดการประชุมหรือการชุมนุมของชาวอ่างทอง การทำความสะอาดพื้นที่นอกบ้าน การพ่นยาฆ่าเชื้อตามถนน ประเมินผลจากการลงตรวจทุกพื้นที่โดยคณะกรรมการโรคติดต่อตามหนังสือข้อสั่งการ และมีนายอำเภอรายงานภาพถ่ายจากการลงพื้นที่ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เช่นเดียวกับมาตรการให้ประชาชนสวมหน้ากากอนามัยเวลาอยู่นอกบ้าน การอยู่ห่างกันระยะ 2 เมตร และการล้างมือบ่อยๆ และหลังสัมผัสสิ่งของ ดังสรุปในตารางที่ 2

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบจังหวัดใกล้เคียงกันที่พบผู้ติดเชื้อ เช่น จ.ลพบุรี พบว่า คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดลพบุรี มีการออกประกาศฉบับที่ 1 วันที่ 18 มีนาคม 2563 ในขณะที่ประกาศฉบับที่ 1 ของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง ออก ณ วันที่ 5 มีนาคม 2563 แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและทันต่อเหตุการณ์ของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทองได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของประกาศและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและควบคุมโรคของจังหวัดอ่างทองและลพบุรี มีความใกล้เคียงกัน ส่วนกลวิธีในการดำเนินการกับพื้นที่และประชาชนจะมีการอภิปรายในประเด็นต่อๆ ไป

อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้มีข้อจำกัดในการแปลผล เนื่องจากจังหวัดอ่างทองทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อให้ทราบว่ามีชาวอ่างทองในพื้นที่ติดเชื้อหรือไม่ ด้วยวิธี RT-PCR ในผู้ที่เข้าเกณฑ์สงสัยและผู้ที่มีความเสี่ยงในการสัมผัสเชื้อฯ สูงเท่านั้น โดยไม่ได้มีการสุ่มตรวจในประชาชนทั่วไปที่ไม่มีอาการ หรือมีอาการทางระบบทางหายใจเพียงเล็กน้อย เช่น ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ ซึ่ง ณ วันที่ 9 พฤษภาคม 2563 มีการตรวจทางห้องปฏิบัติการ จำนวน 73 ราย ทำให้ไม่พบผู้ป่วยโควิดที่ไม่มีอาการ และทำให้จำนวนผู้ป่วยโควิดเป็น 0 ราย นอกจากนี้ การที่ไม่พบว่ามีชาวอ่างทองติดเชื้อโควิดเลย อาจเป็นผลมาจากการที่ไม่มีผู้ติดเชื้อภายนอกจังหวัดผ่านเข้าไปในจังหวัดอ่างทอง (มีผู้ถูกกักกันตัวแต่ก็ไม่พบว่าติดเชื้อ) จึงไม่มีโอกาสทดสอบประสิทธิภาพของระบบสาธารณสุขที่จังหวัดอ่างทองได้วางไว้

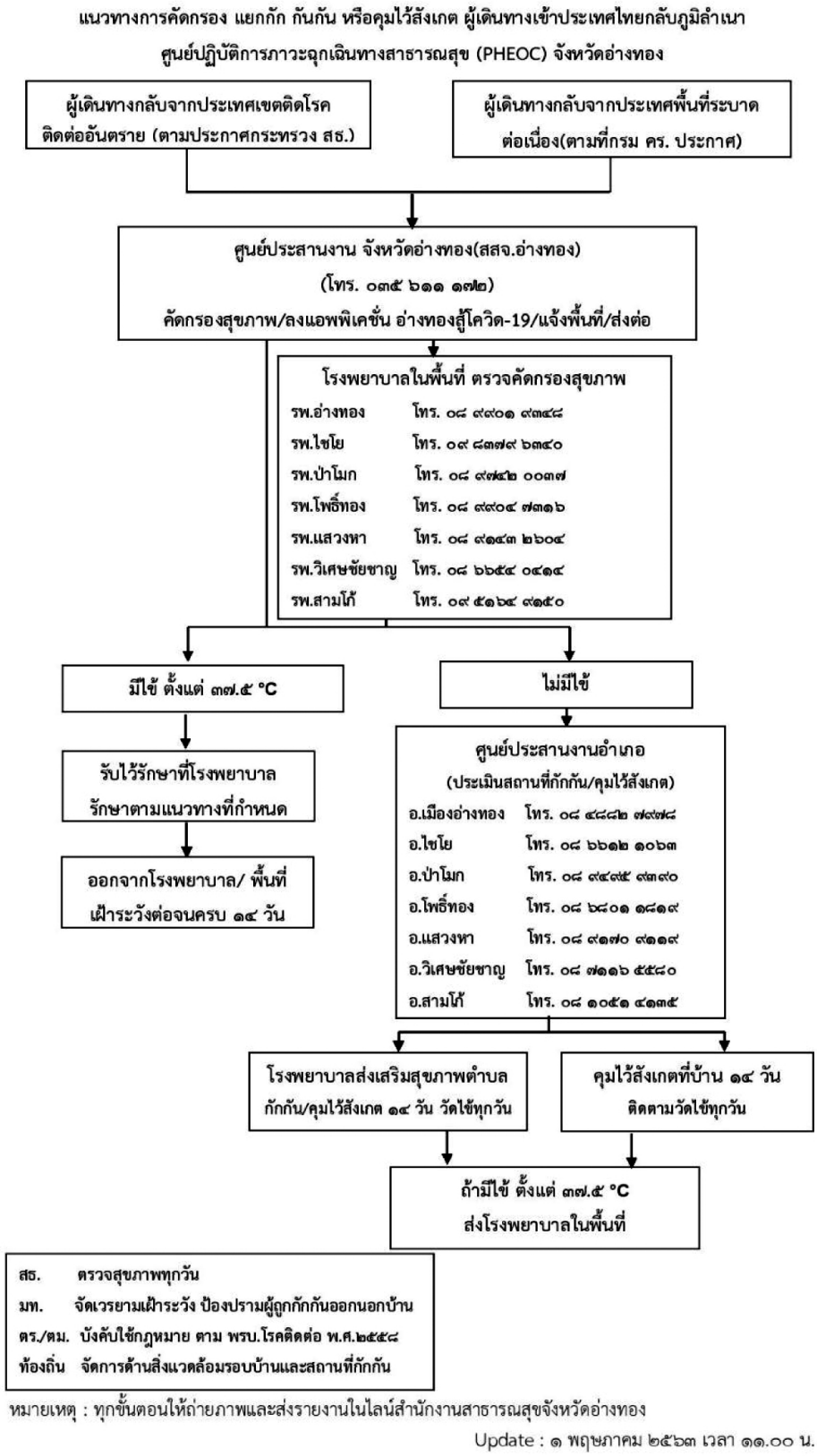

ภาพที่ 6 แนวทางการคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศไทยกลับภูมิลำเนา จังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินการเฝ้าระวังและป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ของผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการในจังหวัดอ่างทอง ครั้งที่ 1 วันที่ 11 พฤษภาคม 2563

ลำดับ	ประเภท	จำนวนสถานที่แยกตามอำเภอ (แห่ง)							รวม	คะแนนรวมทุกแห่ง	คะแนนเฉลี่ย
		เมือง	วิเศษ	โพธิ์ทอง	ป่าโมก	ไชโย	แสวงหา	สามโก้			
1	ร้านอาหาร	5	4	4	3	4	7	0	66	5110.0	**93.71**
2	ร้านสะดวกซื้อ	7	14	2	3	6	3	4			
3	แผงลอย หาบเร่	19	47	3	2	62	4	31	168	14508	**86.35**
4	ห้างสรรพสินค้า ซุปเปอร์มาร์เก็ต	2	2	0	0	0	0	0	4	372	**93.00**
5	ร้านค้าปลีก ค้าส่ง	5	21	5	2	119	5	0	157	13601	**86.63**
6	ตลาดนัด	4	15	2	2	4	6	1	34	2780	**81.76**
7	ร้านเสริมสวย ตัดผม	5	27	4	2	16	3	10	67	6043	**90.19**
8	สนามกีฬา	0	0	0	1	1	0	0	3	300	**100.00**
9	สวนสาธารณะ	1	0	0	0	0	0	0	1	100	**100.00**
10	สถานที่ดูแลรักษาสัตว์	2	2	1	0	0	1	0	6	530	**88.33**
		50	**132**	**21**	**15**	**212**	**29**	**46**			

* สถานที่แต่ละแห่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยแต่ละประเภทของสถานที่มีองค์ประกอบการประเมินแตกต่างกันไป โดยมีองค์ประกอบหลัก เช่น (i) การทำความสะอาดพื้น ผิวสัมผัสบ่อยๆ (ii) การกำจัดขยะมูลฝอยทุกวัน (iii) การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า (iv) การมีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่ หรือแอลกอฮอล์ (v) การเว้นระยะห่าง มีพื้นที่รอคิว (vi) การควบคุมจำนวนผู้ใช้บริการมิให้แออัด (vii) การลดเวลาในการใช้บริการให้สั้นลงเท่าที่จำเป็น (viii) การควบคุมทางเข้าออก (ix) การคัดกรองอาการป่วย ไข้ ไอ จาม หรือเป็นหวัด (x) การห้ามมีผู้ชมมาชุมนุมกันหรือเป็นการแข่งขัน (xi) การสวม face shield ในการให้บริการ (กรณีเสริมสวย)

** แสดงคะแนนในภาพรวมจังหวัด มิได้แสดงคะแนนดิบแต่ละสถานที่โดยละเอียด

ประเด็นที่สอง ศิลปะในการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยเทศบาลเมืองอ่างทอง

เทศบาลเมืองอ่างทองมีหน้าที่ในการประสานและดูแลการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามมติและข้อสั่งการของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทอง รวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานที่ต่างๆ ให้มีความปลอดภัยตามหลักการควบคุมโรคระบาด ซึ่งต้องอาศัยความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน เพื่อให้การดำเนินการราบรื่น และลดความขัดแย้งกับผู้ที่เสียประโยชน์ ซึ่งเทศบาลอ่างทองมีต้นทุนความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมายาวนาน ทำให้การทำงานมีความราบรื่น[13,15] โดยเน้นที่การประชาสัมพันธ์ถึงมาตรการเฝ้าระวังและป้องกัน ทั้งที่บ้านและที่สาธารณะ รวมถึงการติดตามการดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ ทั้งนี้ มีกรณีเรียนรู้หลายกรณี ดังนี้

กรณีความเหมาะสมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการป้องกันเฝ้าระวังการระบาดของโรคซึ่งทำได้อย่างรวดเร็ว เข้าถึง มีความเข้าใจ ในบริบทของพื้นที่มากกว่าส่วนกลาง[13,15] และสามารถนำภูมิปัญญาต่างๆ มาปรับใช้ในการดำเนินการ เช่น การสร้างนวัตกรรมที่กดเจลแอลกอฮอล์โดยใช้เท้าเหยียบเพื่อลดการสัมผัสที่มือ ซึ่งพัฒนาโดยฝ่ายช่างสุขาภิบาลของเทศบาล ดังภาพที่ 7 หรือกรณีการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นเห็นว่าเป็นการฆ่าเชื้อโรคอื่นๆ ด้วย ดังนั้นการพ่นยาฆ่าเชื้อจึงน่าจะส่งผลดี และเป็นกิจกรรมที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับชาวบ้านได้มากยิ่งขึ้น ซึ่ง

ภาพที่ 7 นวัตกรรมที่กดเจลแอลกอฮอล์โดยใช้เท้าเหยียบ

ในช่วงแรกของการดำเนินการพบปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการพ่นยาฆ่าเชื้อ เนื่องจากไม่มีระเบียบรองรับการจัดซื้อครุภัณฑ์เครื่องพ่นยา และหากใช้แรงงานของคนในการพ่นยา คงต้องดำเนินการหลายวัน และไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงได้พยายามแก้ไขปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ชาวบ้านนำเอารถที่ใช้ในการเกษตรมาปรับให้สามารถดำเนินการพ่นยาได้ และร่วมระดมทุนซื้อน้ำยาฆ่าเชื้อ โดยพ่อค้าแม่ค้าร่วมกันบริจาค และมีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล พ่อค้า แม่ค้า จนทำให้การพ่นน้ำยาฯ ประสบความสำเร็จและไม่ต้องใช้งบประมาณจากทางราชการ กรณีนี้เป็นตัวอย่างให้ทราบว่า ประชาชนมีศักยภาพในการช่วยเหลือคนในพื้นที่เมื่อมีภัยต่างๆ อีกทั้งทำให้เกิดความรักความสามัคคีกัน คนที่มีศักยภาพมากกว่าจะช่วยดูแลคนที่ด้อยกว่า “คนไทยรักและไม่ทอดทิ้งกันในยามตกยาก คนที่ไม่เคยพูดคุย พบปะกัน กลับลงมาช่วยคิด ช่วยดูแลปกป้องคนในพื้นที่” ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวได้เกิดขึ้นก่อนที่สมาคมโรคติดเชื้อแห่งประเทศไทยจะออกแถลงการณ์ในวันที่ 10 เมษายน 2563 กล่าวว่า การพ่นน้ำยาฯ ไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้[19] ซึ่งหลังจากทราบความนี้แล้ว เทศบาลเมืองอ่างทองจึงได้แจ้งให้ประชาชนทราบถึงแนวทางและวิธีการในการปฏิบัติที่ถูกต้อง เปลี่ยนจากการฉีดพ่นฯ เป็นการเช็ดทำความสะอาดแทน

หรือกรณีการนำหลักการ 3R (reduce, reuse and recycle) มาใช้ โดยนำถังขยะสีแดงของเดิมมาปรับใช้เป็นที่ทิ้งหน้ากากที่ใช้แล้วของประชาชน ซึ่งเป็นขยะติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อไม่ให้ปะปนกับขยะอื่น เป็นการป้องกันโรคและประหยัดงบประมาณ ดังภาพที่ 8 ทั้งนี้ได้ดำเนินการร่วมกับการสื่อสารให้ประชาชนมีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยในการจัดการขยะติด

ภาพที่ 8 ถังขยะสีแดงสำหรับทิ้งหน้ากากที่ใช้แล้ว

เชื้อที่ตนเองสร้างขึ้น โดยรวบรวมใส่ถุงให้มิดชิดและนำมาทิ้งในถังขยะติดเชื้อที่ตั้งไว้ที่โรงพยาบาลอ่างทอง 2

กรณีการติดตามผู้ที่มีความเสี่ยงในพื้นที่นั้น ครอบครัว ชุมชนและหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนงานจนบรรลุเป้าหมาย ในช่วงแรกที่เกิดการระบาด ทุกคนตื่นตัว ช่วยเหลือ เฝ้าระวัง ตรวจสอบ และรายงานผู้ที่เข้าออกหมู่บ้านหรือชุมชนด้วยความเป็นมิตร จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และทุกคนที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน จะรู้สึกเคยชินเหมือนเป็นวัฒนธรรมของหมู่บ้าน หากคนภายนอกพื้นที่เข้ามาต้องรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่เทศบาล เพื่อคัดกรองและกักตัวให้ครบ 14 วัน โดยมีแนวทางปฏิบัติคือ การเข้าออกภายในแต่ละพื้นที่จะต้องแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เมื่อได้รับรายงาน จะส่งต่อบุคคลนั้นไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพื่อดำเนินการคัดกรองและส่งต่อ กรณีมีไข้ ไอ หรือมีอาการในระบบทางหายใจ จะส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอ่างทอง แต่ถ้าอาการปกติ จะส่งกลับพื้นที่เพื่อกักตัว 14 วัน โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขฯ ลงคัดกรองทุกวันจนครบ 14 วัน และจะมีหนังสือรับรองให้ถ้ากักตัวครบ สำหรับเดินทางต่อหรือไปขอทำงานในพื้นที่ โดยหากไม่มีหนังสือรับรองเจ้าของบริษัทห้างร้านจะไม่รับเข้าทำงาน และจะแจ้งกลับมาที่เทศบาล หากนายจ้างไม่ปฏิบัติตาม ฝ่ายปกครองจะดำเนินการตามกฎหมาย จึงไม่มีบุคคลภายนอกเข้าพื้นที่โดยการหลบซ่อน จึงทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัย ไม่เป็นกังวล หรือหวาดระแวง ไม่เกิดความขัดแย้งในชุมชน การคัดกรองโรคและการกักตัวประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างทองจึงได้รับความร่วมมืออย่างดีมาโดยตลอด นอกจากนี้ การให้ข้อมูลที่เป็นความจริงกับชาวบ้านถึงการติดต่อของโรคหรือผู้ที่มีความเสี่ยง จะช่วยลดความรู้สึกกังวลของชาวบ้านต่อผู้ที่ต้องกักตัว ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากข่าวปลอมที่ส่งต่อกันในสื่อสังคม และลดความเครียดของผู้กักตัวอันเนื่องมาจากการตีตราของชาวบ้านด้วย[10] นอกจากนี้ การไปเยี่ยมและการส่งอาหารให้กับผู้กักตัวโดยใช้เงินส่วนตัวของนายกเทศมนตรี ยังเป็นการสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่กักตัวทุกคน ทำให้ทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กรณีการแจกจ่ายของบริจาคนอกเวลาที่กำหนดตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับแจ้งกะทันหัน ในเวลาประมาณ 22.00 น. ว่าจะมีการแจกของ ซึ่งผู้แจกไม่ได้ประสานล่วงหน้า เจ้าหน้าที่เทศบาลจึงได้นำเรียนผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้น รายงานนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด โดยพบว่าพื้นที่ของการแจกแคบ ไม่สามารถจัดระยะห่างได้ หากปล่อยให้แจกบริเวณนั้นและในเวลานั้น อาจทำให้ผู้แจกของถูกดำเนินคดี ทางเทศบาลเลือกใช้ศิลปะในการปฏิบัติงานโดยการเจรจากับประชาชนเพื่อทำความเข้าใจถึงกฎระเบียบของทางราชการด้วยความเป็นมิตร และเสนอความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องการแจกของให้สามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายโดยไม่ผิดระเบียบด้วยการให้ผู้แจกนำของไปแจกที่บ้านของผู้รับโดยนำรถเทศบาลขนส่ง พร้อมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเพื่อให้ประชาชนทราบวิธีการรับของที่ถูกต้องโดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อและไม่ผิดระเบียบ และในบางกรณี มีการประสานงานกับวัดโล่ห์สุทธาวาส หากจำเป็นต้องใช้สถานที่กว้างในการจัดระยะห่างทางสังคม ทั้งนี้ เทศบาลได้กำหนดขั้นตอนการแจกของบริจาคคือ ต้องเขียนคำร้องแจ้งพื้นที่เขตเทศบาลว่าจะดำเนินการแจกของบริจาคเพื่อวัตถุประสงค์ใด เป็นของประเภทใด จำนวนเท่าไร เช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวสาร อาหารแห้ง โดยระบุวันที่ เวลาและสถานที่ให้ชัดเจน หลังจากนั้น เทศบาลจะทำหนังสือแจ้งนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด โดยวันที่แจกของบริจาค จะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เทศบาล อาสาสมัครสาธารณสุขฯ กรรมการชุมชน ลงมาปฏิบัติงาน หากเป็นไปได้ เทศบาลจะจัดสถานที่แจกเป็นบริเวณวัด เนื่องจากมีพื้นที่กว้าง อากาศถ่ายเทได้สะดวก ในการดำเนินการให้ปฏิบัติตามมาตรการของจังหวัดอย่างเคร่งครัด เช่น สวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง 2 เมตร ตามจุดกากบาทบนพื้น กำหนดกลุ่มให้ทยอยมารับของ โดยนัดเวลาเหลื่อมกันกลุ่มละ 30 คน โดยใช้โทรศัพท์ในการประสานกลุ่มถัดไป

เมื่อรับของเสร็จให้แยกย้ายกันกลับบ้าน มีการรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นการแจกของบริจาค ด้วยศิลปะในการทำงานที่มีความยืดหยุ่นและเป็นมิตรทำให้เกิดความสุข *"สุขใจ ทั้งผู้ให้ และผู้รับ และไม่ต้องดำเนินคดี"*

เมื่อการระบาดของโควิด-19 บรรเทาเบาบางลง จึงพร้อมใจกันตั้ง "ตู้ปันสุข" ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งมาจากแนวคิดของนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอ่างทองและคณะผู้บริหาร ที่เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนหนึ่งต้องออกจากงานรับจ้างบริษัทต่างๆ ในกรุงเทพฯ ดังนั้นในช่วงระยะนี้ จึงควรมีการแบ่งปันอาหารให้กับกลุ่มที่ขาดแคลน จึงได้จัดหาตู้กับข้าว และเริ่มต้นบริจาคเงินของตนเองซื้ออาหาร และจัดตั้งตู้ในเขตตลาดสดเทศบาล 1 ชุมชนบางแก้ว 2 ชุมชนบ้านรอ และมีการประชาสัมพันธ์ และกำหนดผู้รับผิดชอบตู้ปันสุขในแต่ละจุด ต่อมามีห้างร้านและบริษัทต่างๆ ตั้งตู้ปันสุขบริเวณหน้าบ้านตนเองโดยใช้ตู้เก่า ชั้นวางของ และนำอาหารมาวางตามที่ต่างๆ ทำให้คนที่ขาดแคลนสามารถมาหยิบไปได้ ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง ขนม นำดื่ม โดยตู้ปันสุขทุกตู้ จะมีผู้นำของมาบริจาคเต็มตู้ทุกวัน คนมารับก็หยิบไปในปริมาณตามสมควร ไม่เกิดการขโมย หรือแย่งของกัน

ประเด็นที่สาม บทบาทของผู้นำในพื้นที่

บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานการณ์ โดยนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง มีประสบการณ์ในการบริหารเทศบาลนานนับกว่า 47 ปี ที่ผ่านมาเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ เกิดขึ้น เช่น ไข้หวัดนก น้ำท่วม ก็สามารถรับมือจนประชาชนมีความมั่นใจ เห็นได้จากกรณีการกักตัว นายกฯ ได้นำเงินส่วนตัวซื้ออาหารไปมอบให้และขอบคุณผู้กักตัวที่ให้ความร่วมมือกับเทศบาลจนครบทุกคน เป็นต้นแบบให้กับเทศบาลอื่นได้ปฏิบัติตามแนวทางการกักตัวนี้ และยังสั่งปิดสระว่ายน้ำสวนสุขภาพ ฟิตเนส ก่อนการสั่งปิดโดยรัฐบาล

การส่งเสริมการทำหน้ากากผ้าแจกประชาชน ในขณะที่เกิดภาวะวิกฤต หน้ากากอนามัยขาดแคลนและราคาสูง ส่งผลให้ประชาชนในเขตเทศบาลขาดอุปกรณ์ในการป้องกันโรค นายกเทศมนตรีจึงได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อผ้าที่ได้มาตรฐาน และรวบรวมกลุ่มจิตอาสาเดิมและใหม่ เข้ามาเย็บหน้ากาก โดยใช้จักรอุตสาหกรรมที่จัดซื้อเมื่อครั้งการระบาดของโรค SARS (ในครั้งนั้น มีการตั้งกลุ่มจิตอาสาช่วยกันเย็บหน้ากากแจกประชาชนด้วย) และนำหน้ากากมาแจกประชาชนคนละ 3 ชิ้น

การจัดการเกี่ยวกับงานศพ ซึ่งญาติของผู้วายชนม์มีความวิตกกังวลว่าญาติที่อยู่ต่างจังหวัดจะมาได้หรือไม่ นายกเทศมนตรีได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่เทศบาลและอาสาสมัครสาธารณสุขฯ ช่วยกันทำหน้าที่คัดกรองและจัดระยะห่างของแขกที่มาร่วมงาน โดยถือหลัก *"ญาติเขาก็เหมือนญาติเรา งานศพเขาจัดกันครั้งเดียว จึงต้องให้เขามาร่วมงาน"* การจัดการดังกล่าวจึงประสบความสำเร็จและไม่มีผู้ติดเชื้อจากการมาร่วมงานแต่อย่างใด

ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองมีนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เคร่งครัดและทันต่อเหตุการณ์ ไม่ได้ใช้นโยบายปิดเมือง แต่เน้นการจัดระเบียบ คัดกรองเฝ้าระวังสื่อสารและทำงานอย่างเป็นมิตร เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และฝึกการปฏิบัติตัวอย่างมีวินัย จนถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมร่วมกัน โดยพ่อค้าแม่ค้าที่ตลาดสดยังมีอาชีพ สามารถขายของได้ทุกวัน จึงได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ดังที่เจ้าของร้านข้าวมันไก่ในตลาดกล่าวว่า *"ผมภูมิใจ ที่อ่างทอง ยังไม่มีการติดเชื้อ พวกเรายังมีอาชีพขายได้ และยังไม่ต้องชักทุนเดิมมากนัก แบบนี้เราต้องช่วยกันครับหมอ"* โดยร้านขายข้าวมันไก่ได้ดำเนินการตามนโยบาย คือ ใส่กล่องกลับบ้านอย่างเดียว ไม่มีการนั่งรับประทานอาหารที่ร้าน มีจุดคัดกรองและตั้งเจลแอลกอฮอล์ และให้ความร่วมมือในเรื่องความสะอาดเป็นพิเศษ ส่วนการป้องกันผู้ต้องขังแหกคุกนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประสานขอความร่วมมือให้พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อที่ศาลและเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่ามีความปลอดภัยในชีวิต

ประเด็นที่สี่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชน

ในบางจังหวัดพบการกักตุนอาหารจนทำให้ห้างสรรพสินค้ามีของไม่พอจำหน่าย แต่จังหวัดอ่างทองมีตลาดปลาเฮียไช ตลาดทรัพย์ทวี และตลาดเกษตรสุวพันธุ์ ซึ่งเป็นตลาดค้าส่งที่ใหญ่ที่สุดในภาคกลาง จึงมีความอุดมสมบูรณ์เรื่องอาหารสด ทำให้ไม่ขาดแคลนอาหาร เทศบาลได้ขอความร่วมมือจากเจ้าของตลาดให้ปฏิบัติตามมาตรการของจังหวัด มีการตรวจสารปนเปื้อนในอาหาร ตรวจแบคทีเรียในอาหารทุก 3 เดือนโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ตลอดจนการตรวจหาเชื้อโควิด-19 จากโพรงจมูกของผู้ประกอบการที่มาจากจังหวัดกลุ่มเสี่ยงโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทองและมีการออกใบรับรองมาตรฐานด้วย

ในด้านพฤติกรรมของประชาชนนั้น พบการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น ประชาชนส่วนหนึ่งหันมาบริจาคในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารสด หรือคูปองรับอาหารที่ร้านอาหารต่างๆ (ภาพที่ 9) หรือหันมาทำอาหารรับประทานเองในบ้าน บางคนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ หันมาทำสวนผัก ผลไม้ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีรายได้ และผลิตวัตถุดิบอาหารได้เอง (ภาพที่ 10) นอกจากนี้ ประชาชนยังให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์มากขึ้น เช่น ผัก ผลไม้ เพราะมีวิตามินซีสูง โดยเชื่อว่าจะป้องกันโรคโควิดได้

การใส่หน้ากากกลายเป็นปัจจัยที่ 6 ของการดำรงชีพ ก่อนออกจากบ้านทุกคน ทุกวัย จะสวมหน้ากาก ถ้าใครไม่สวมจะถูกสังคมมองว่าแปลก การใช้เจลล้างมือด้วยความเคร่งครัด โดยเมื่อเข้าตลาดสด ทุกคนจะต้องยื่นมือรองรับเจลล้างมือจากเจ้าหน้าที่ และการรักษาระยะห่างทางสังคม เมื่อมีการรวมกลุ่มคนมากกว่า 2 คนขึ้นไป จะมีคนในกลุ่ม

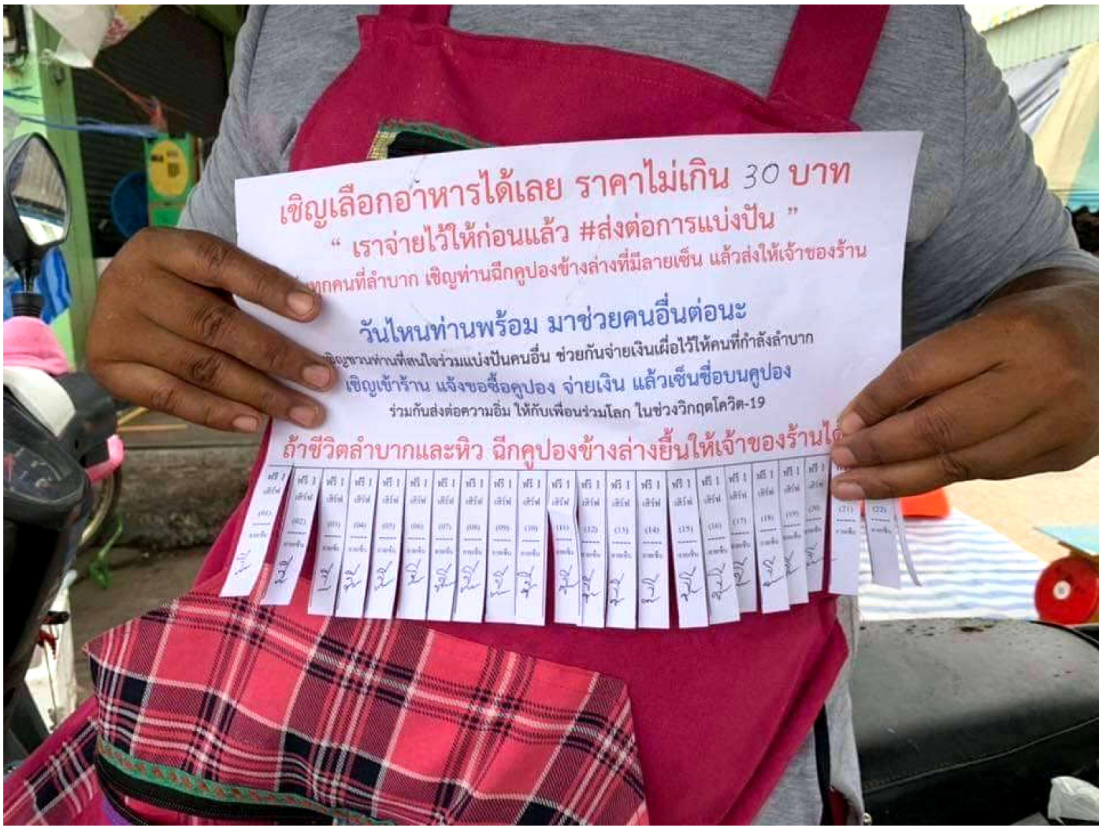

ภาพที่ 9 คูปองรับอาหารที่ร้านอาหารต่างๆ

ภาพที่ 10 การทำสวนผักผลไม้ของประชาชน

เตือนให้ยืนห่างๆ กัน

มีการรวมกลุ่มของประชาชนพัฒนาเป็นอาชีพแนวใหม่อย่างน่าสนใจ คือการรับส่งอาหารหรือสินค้าผ่านแอปพลิเคชั่น APP MAN Delivery (ภาพที่ 11) โดยมีคนกลางเป็นผู้จัดแบ่งคิวให้ ซึ่งร้านค้าแต่ละร้านจะลงทะเบียนเข้าร่วม โดย APP MAN จะรับอาหารจากร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน และผ่านการตรวจสอบจากกองสาธารณสุข เกณฑ์ Clean Food Good Taste ร้านอาหารสะอาด รสชาติอร่อย ที่ได้มาตรฐาน เมื่อมีการรับส่งของ ป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโควิด-19 โดยการใช้แอลกอฮอล์เช็ดตะกร้าส่งของ และส่งถึงผู้รับอย่างปลอดภัย โดยแอปพลิเคชั่นนี้ มีการพัฒนาและใช้งานในเขตจังหวัดอ่างทองอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้คนออกจากบ้านน้อยลง ลดการเสี่ยงต่อการติดเชื้อและลดมลภาวะในอากาศจากรถส่วนตัว

พฤติกรรมของวัยรุ่นเปลี่ยนไปหลังจากมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรี โดยวัยรุ่นอยู่บ้านมากขึ้นโดยเฉพาะตอนกลางคืน ไม่มีการขับรถจักรยานยนต์ยกล้อเสียงดังเช่นเดิม ประชาชนจึงพักผ่อนได้มากขึ้นในช่วงเวลา 22.00-04.00 น. และหันมาทำกิจกรรมในครอบครัวแทน เช่น ช่วยบิดามารดาทำงานบ้าน ทำกิจกรรมออนไลน์ในการศึกษาหาความรู้หรือติดต่อเพื่อนๆ ทางไลน์หรือเฟซบุ๊ค ทำให้อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนของวัยรุ่นลดลง หลายคนเปลี่ยนจากการเดินทางไปเรียนพิเศษที่กรุงเทพฯ มาเป็นเรียนผ่านคอร์สออนไลน์ที่บ้าน จากการสอบถามพบว่า วัยรุ่นพึงพอใจกับการเรียนพิเศษแบบออนไลน์มากกว่า เนื่องจากช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายให้ผู้ปกครองในด้านการเดินทาง ค่าอาหาร และลดความเครียดในการเดินทางไปเรียนที่กรุงเทพฯ รวมถึงมี

ภาพที่ 11 แอปพลิเคชันบริการส่งอาหารและของ APP MAN

เวลาออกกำลังกายเพิ่มขึ้น ทำให้สุขภาพแข็งแรง ทั้งนี้ การห้ามจำหน่ายและจำกัดเวลาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง เช่นเดียวกับพฤติกรรมการเล่นพนันในทุกกลุ่มวัยด้วย

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานวิชาการในส่วนกลางและพื้นที่ เช่น กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทุกแห่ง ควรร่วมกันทบทวนและถอดบทเรียนการจัดการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน และวิธีการในการดำเนินการ และบันทึกเป็นหลักฐานวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการในการรับมือกับโรคระบาดอื่นๆ ในอนาคต

หน่วยงานด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะกรมควบคุมโรค กรมอนามัย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการป้องกันและควบคุมโรค การจัดการสภาพแวดล้อมและการรณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชาชนให้ดีต่อสุขภาพ ด้วยการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด เนื่องจาก อปท. มีความเหมาะสมในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่มากกว่าสถานบริการสาธารณสุข

สรุป

การศึกษาการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 ในเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง ทำให้เห็นได้ว่าเขตเทศบาลเมืองอ่างทองได้มีกลไกต่างๆ เกิดขึ้น รวมถึงนวัตกรรมต่างๆ ในการทำให้ประชาชนร่วมมืออย่างดีกับระบบและกลไกการป้องกันการติดเชื้อของจังหวัดที่ได้วางไว้ โดยได้ให้บทเรียนที่มีประโยชน์อย่างน้อยสี่บทเรียน ได้แก่ บทเรียนที่หนึ่ง ความเข้าใจในกลไกการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทองว่ามีความเข้มแข็งและดำเนินงานหลายประการก่อนการสั่งการจากส่วนกลาง บทเรียนที่สอง ความเข้าใจปัจจัยความสำเร็จผ่านศิลปะในการดำเนินการป้องกันและควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยเทศบาลเมืองอ่างทองที่สอดคล้องกับบริบทและได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประเด็นที่สาม ความสำคัญของบทบาทของผู้นำในพื้นที่ที่มีประสบการณ์และความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ และประเด็นที่สี่ พลวัตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าเดิม ทั้งสี่บทเรียนนี้เผยให้เห็นวิถีทางในการรับมือกับภาวะโรคระบาดในระดับจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพไปพร้อมกับการออกแบบแนวทางเพื่อดูแลประชาชนให้มีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยและอุ่นใจในเวลาเดียวกัน ซึ่งบทเรียนเหล่านี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนานโยบายการควบคุมโรคระบาดในระดับพื้นที่และประเทศให้ดียิ่งขึ้นไปในอนาคต

References

1. Baloch S, Baloch MA, Zheng T, Pei X. The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic. Tohoku J Exp Med. 2020;250(4):271-8.
2. Cascella M, Rajnik M, Cuomo A, Dulebohn SC, Di Napoli R. Features, evaluation and treatment coronavirus (COVID-19). Treasure Island (FL): StatPearls; 2020.
3. World Health Organization. WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard [internet]. Geneva: World Health Organization; 2020 [cited 2020 May 13]. Available from: https://covid19.who.int/.
4. World Health Organization. Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19 [internet]. Geneva: World Health Organization; 2020. Available from: https://www.who.int/publicationsdetail/water-sanitation-hygiene-and-wastemanagement-for-covid-19.
5. World Health Organization. Advice on the use of masks in the context of COVID-19 [internet]. Geneva: World Health Organization; 2020. Available from: https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak.
6. Khanna RC, Cicinelli MV, Gilbert SS, Honavar SG, Murthy GSV. COVID-19 pandemic: lessons learned and future directions. Indian J Ophthalmol. 2020;68(5):703-10.

7. Ebrahim SH, Ahmed QA, Gozzer E, Schlagenhauf P, Memish ZA. Covid-19 and community mitigation strategies in a pandemic. BMJ. 2020;368:m1066.
8. Lasry A, Kidder D, Hast M, Poovey J, Sunshine G, Winglee K, et al. Timing of Community Mitigation and Changes in Reported COVID-19 and Community Mobility - Four U.S. Metropolitan Areas, February 26-April 1, 2020. MMWR Morb Mortal Wkly Rep. 2020;69(15):451-7.
9. Zhang Y, Zhao Q, Hu B. Community-based prevention and control of COVID-19: experience from China. Am J Infect Control. 2020;48(6):716-7. doi: 10.1016/j.ajic.2020.03.012
10. Namwat C, Suphanchaimat R, Nittayasoot N, Iamsirithaworn S. Thailand's response against coronavirus disease 2019: challenges and lessons learned. OSRI. 2020;13(1):33-7.
11. Department of Disease Control, Ministry of Public Health. COVID-19: situation report [internet]. 2020 [cited 2020 May 13]. Available from: https://covid19.ddc.moph.go.th/.
12. Determining Plans and Process of Decentralization to Local Government Organization Act B.E. 2542 (1999). (in Thai)
13. Tuangratananon T, Topothai T, Khamput T, Saengruang N, Kosiyaporn H, Kulthanmanusorn A, et al. Public policy and social determinants of health management at three levels of municipalities in Thailand. Journal of Health Systems Research. 2018;12(3):384-403.
14. Angthong Municipality. 4-years local developmental plan (2018-2021). Angthong: Angthong Municipality; 2018.
15. Khamput T, Patsorn K, Thongbo T, Seunglee S, Keryai T, Sangsamritpol W, et al. Administration of physical activity promotion by twelve local administrative organizations in Thailand. Journal of Health Systems Research. 2019;13(1):63-89.
16. Royal Gazette. Communicable Disease Act BE 2558 (2015). Bangkok: Royal Cabinet; 2015. (in Thai)
17. Official Statement of the Office of the Prime Minister RE : Declaration of an Emergency Situation pursuant to the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations B.E. 2548 (2005). Bangkok: Royal Cabinet; 2020. (in Thai)
18. Royal Gazette. Notification of Ministry of Puclic Health on name and symptom of dangerous infectious disease (volume 3) 2020. Bangkok: Royal Cabinet; 2020. (in Thai)
19. Infectious Disease Association of Thailand. Official Statement of the Infectious Disease Association of Thailand RE : Disinfectant spraying. Bangkok: Infectious Disease Association of Thailand; 2020.